

Idoltrous Monotheists? Avodah Zarah for Jews and Non-Jews

I. Introductory points:

- a. The Torah prohibits worshipping idols in many places.
- b. Idol worship is one of the prohibitions that is common to both Jews and non-Jews. However, the prohibitions are not identical. Our goal is to figure out why.

II. Pesukim

- a. Sources 1 and 2 both prohibit Avoda Zara. However, there seems to be a different focus as to why idol worship is wrong? What is it? (You can see Chumash for context.)

1. שמות כ:ה

לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ קָדְשׁ קָדָשׁ פֶּקֶד עֲוֹן אֶתְּ עַל־בְּנֵי עַל־שְׁלֹשִׁים וְעַל־רַבָּעִים לְשָׁנָא י:

2. שמות כב:ט

זָבַח לָאֱלֹהִים יִחְרָם בְּלִתי לֵה' לְבָדוֹ:

III. The two ways to worship Avoda Zara – the Gemara

- a. What are the two ways outlined by the Gemara that one can violate the prohibition? Why do you think that each kind is prohibited? Are they two sides of the same coin, or do they emerge from two different concepts?
- b. See the second passage – what difference is there between Jews and non-Jews in this regard?

3. תלמוד בבלי סנהדרין דף ס עמוד ב

מתני' העובד עבודת כוכבים אחד העובד אחד המזבח אחד המקטר אחד המנסך אחד המשתחוה אחד המקבלו עליו לאלוה והאומר לו אלי אתה אבל המגפף והמנשק והמכבד והמרביץ והמרחץ והסך והמלביש והמנעיל עובר בלא תעשה הנודר בשמו והמקיים בשמו עובר בלא תעשה הפוער עצמו לבעל פעור זו היא עבודתה הזורק אבן למרקוליס זו היא עבודתה: גמ' מאי אחד העובד אמר רבי ירמיה הכי קאמר אחד העובד כדרכה אחד המזבח אחד המקטר אחד המנסך אחד המשתחוה ואפילו שלא כדרכה ליחשוב נמי זורק אמר אביי זורק היינו מנסך דכתיב (תהלים טז, ד) בל אסיך נסכיהם מדם מנהני מילי דתנו רבנן אילו נאמר (שמות כב, יט) זובח יחרם הייתי אומר בזובח קדשים בחוץ הכתוב מדבר תלמוד לומר לאלהים בזובח לעבודת כוכבים הכתוב מדבר אין לי אלא בזובח מקטר ומנסך מניין ת"ל (שמות כב, יט) בלתי לה' לבדו ריקן העבודות כולן לשם המיוחד לפי שיצאה זביחה לידון בעבודות פנים מניין לרבות השתחואה ת"ל (דברים יז, ג) וילך ויעבוד אלהים אחרים וישתחו להם וסמך ליה (דברים יז, ה) והוצאת את האיש ההוא וגו' עונש שמענו אזהרה מניין ת"ל (שמות לד, יד) כי לא תשתחוה לאל אחר יכול שאני מרבה המגפף והמנשק והמנעיל ת"ל זובח זביחה בכלל היתה ולמה יצאה להקיש אליה ולומר לך מה זביחה מיוחדת שהיא עבודת פנים וחייבין עליה מיתה אף כל שהיא עבודת פנים וחייבין עליה מיתה יצאה השתחואה לידון בעצמה יצאה זביחה לידון על הכלל כולו

4. תלמוד בבלי סנהדרין דף נו עמוד ב

אמר רבא ומי איכא למאן דאמר עכו"ם שעשאה ע"ז ולא השתחוה לה חייב והתניא בעכו"ם דברים שבית דין של ישראל ממיתין עליהן בן נח מוזהר עליהן אין בית דין של ישראל ממיתין עליהן למעוטי מאי לאו למעוטי עכו"ם שעשאה ע"ז ולא השתחוה לה אמר רב פפא לא למעוטי גיפוף ונישוק גיפוף ונישוק דמאי אילימא כדרכה בר קטלא הוא אלא למעוטי שלא כדרכה

IV. Rambam

- a. How does the Rambam understand the relationship of these prohibitions?
 - i. Focus on the source pesukim, mitzvah count, and other divisions that he presents.
- b. What might explain these differences?

5. רמב"ם הלכות עבודת כוכבים פרק ג

הלכה ב - עבודות הרבה קבעו עובדי כוכבים לכל צלם וצלם ולכל צורה וצורה ועבודת זה אינה כעבודת זה כגון פעור שעבודתו שפוער אדם עצמו לו ומרקוליס שעבודתו שיזרוק לו אבנים או יסקל מלפניו אבנים והרבה עבודות כגון אלו תקנו לשאר צלמים, לפיכך הפוער עצמו למרקוליס או שזרק אבן לפעור פטור עד שיעבוד אותו דרך עבודתו שנאמר איכה יעבדו הגוים האלה את אלהיהם ואעשה כן גם

אני, ומפני זה הענין צריכין בית דין לידע דרכי העבודות שאין סוקלין עובד כוכבים עד שידעו שזו היא דרך עבודתו.

הלכה ג - ואזהרה של עבודות אלו וכיוצא בהן הוא מה שכתוב ולא תעבדם, במה דברים אמורים בשאר עבודות חוץ ממשתחוה וזובח ומקטיר ומנסך אבל העובד באחת מעבודות אלו לאחד מכל מיני עבודת כוכבים חייב ואע"פ שאין דרך עבודתו בכך, כיצד הרי שניסך לפעור או שזבח למרקוליס חייב שנאמר זובח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו, זביחה בכלל עבודה היתה ולמה יצאת לומר לך מה זביחה מיוחדת שעובדין בה לשם וחייב הזובח לאל אחר סקילה עליה בין היתה דרך עבודתו בזביחה או אינה בזביחה, אף כל עבודה שהיא מיוחדת לשם אם עבד בה לאל אחר בין שהיתה דרך עבודתו בכך בין שאינה בכך חייב עליה, לכך נאמר לא תשתחוה לאל אחר לחייב על ההשתחויה אפילו אין דרך עבודתו בכך והוא הדין למקטיר ומנסך, וזרק ומנסך אחד הוא.

הלכה ה - העובד עבודת כוכבים כדרכה ואפילו עשה דרך בזיון חייב, כיצד הפוער עצמו לפעור כדי לבזותו או זרק אבן למרקוליס כדי לבזותו הואיל ועבודתו בכך חייב ומביא קרבן על שגגתו.

6. רמב"ם הלכות מלכים פרק ט הלכה ב
בן נח שעבד ע"ז הרי זה חייב, והוא שיעבוד כדרכה

V. Expansions of the Prohibition

- a. See the second chapter of the Rambam Hilchot Avodat Kochavim. What is the nature of these expansions of the prohibitions against idolatry? Can you explain them in light of the above?

7. ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה א' וה'
המצוה הראשונה: שהזהירנו מהאמין האלהות לזולתו יתעלה והוא אמרו ית' (עשה"ד) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. והמצוה החמישית היא שהזהירנו מהשתחוות לעבודה זרה.

8. תלמוד בבלי מסכת זבחים דף קטז עמוד ב

מנא ה"מ? דת"ר: +ויקרא יז+ דבר אל בני ישראל - בני ישראל מצווין על שחוטי חוץ, ואין העובדי כוכבים מצווין על שחוטי חוץ, לפיכך כל אחד ואחד בונה לו במה לעצמו ומקריב עליה כל מה שירצה.

VI. "Adultery" and G-d's Jealousy

- a. The Maharik presents a unique theory about the nature of the prohibition of adultery. Based on it, can you explain why idol worship is referred to using the metaphor of adultery?
b. See Ramban – why does he think that G-d's "emotions" are described the way they are regarding idolatry?

9. שו"ת מהרי"ק סימן קסז

ואשר שאל מהר"ריל יצ"ו באשה שזנתה תחת בעלה ברצון והיא לא ידעה אם יש איסור בדבר אם יחשב שוגג עכ"ל לעניות דעתי נר' דאין לזו דין שוגגת להתירה לבעלה כיון שהיא מתכוונת למעול מעל באישה ומזנה תחתיו דהא לא כתיב איש איש כי תשטה אשתו ומעלה מעל בה' דלשתמע דוקא במכוונת לאיסור אלא ומעלה בו מעל כתיב. (ב) ומה שכתב רבינו משה בפרק כ"ד דהלכות אשות מאשה שזנתה תחת בעלה בשגגה או באונס שהיא מותרת לבעלה היינו דוק' כגון ששגגה בגוף הזנות ולא ששגגה באיסור דוק' דהתם לא קרינן בה מזנה תחת בעלה בשגגה כיון שהיא מתכוונת לזנות אלא שאין יודעת שיש איסור בדבר והיכי דמי מזנה בשגגה כגון שהיא סבורה שהוא בעלה ונמצא שהוא אדם אחר כהנהו עובדי דשלהי נדרים וכי הא דגרסינן בפ' הבע"י (דף נו) אשת איש שנאנסה אע"פ שמוותרת לבעלה פסולה לכהונה ותנא תונא וכן הבא על אחת מכל העריות האמורות בתורה או פסולות מאי וכן ל"ש באונס ל"ש ברצון ל"ש במזיד.

10. דברי הימים א פרק ה פסוק כה

וַיִּמְעְלוּ בְּאַלְהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וַיַּזְנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהֵי עַמִּי הָאֲרָץ אֲשֶׁר־הִשְׁמִיד אֱלֹהִים מִפְּנֵיהֶם:

11. ישעיהו פרק נ פסוק א

כה אמר יקוק אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה או מי מנושי אשר מכרתי אתכם לו הן בעונתיכם נמכרתם ובפשעכם שלחה אמכם:

12. רמב"ן על שמות פרק כ – על הביטוי "ק-ל קנא"

כי אנכי ה' אלהיך - לבדי ואין ראוי שתשתף עמי אחרים ואנכי אל תקיף שיש לאל ידי וקנא שאקנא בנותן כבודי לאחר ותהלתי "

לפסילים ולא נמצא בכתוב בשום מקום שיבא לשון קנאה בשם הנכבד כי אם בענין עבודה זרה בלבד ואמר הרב במורה הנבוכים (א לב) שלא תמצא בכל התורה ובכל ספרי הנביאים לשון חרון אף ולא לשון כעס ולא לשון קנאה אלא בענין ע"ז בלבד והנה בקדושי עליון ויחר אף ה' במשה (לעיל ד יד) ויחר אף ה' במ וילך (במדבר יב ט) וכתוב (איוב מב ז) חרה אפי בכ ובשני רעיך כי לא דברתם אלי נכונה כעבדי איוב אבל בלשון קנאה אמת הוא וכך אמרו במכילתא (כאן) בקנאה אני נפרע מע"ז אבל אני חנון ורחום בדברים אחרים ולפי דעתי שיזכיר קנאה בע"ז בישראל בלבד וטעם הקנאה כי ישראל סגולת השם הנכבד אשר הבדילם לו כאשר פירשתי למעלה (יט ה) והנה אם העם שלו משרתיו פונים אל אלהים אחרים יקנא בהם השם כאשר האיש מקנא באשתו בלכתה לאחרים ובעבדו בעשות לו אדון אחר ולא יאמר הכתוב כן בשאר העמים אשר חלק להם צבאות שמים

VII. Islam

- a. Use this to explain why Islam is Avodah Zarah for the Ritva and Radbaz. (R. Ovadiah Yosef assumes the Ran is mistaken, but perhaps he means the same as Ritva)

1. Rambam

- a. See Maachalot Assurot 11:7 and letter below to R. Ovadia HaGer. What does he think about the status of Islam and Muslims, and what does that tell us about what Avodah Zarah mean?

שו"ת הרמב"ם סימן תמח (לר' עובדיה הגר)

שאלה על אלו הישמעאלים שאמרת שאינם עובדי ע"ז ואמ' לך רבך שהם עובדי ע"ז והאבנים שמשליכין בתרפותן הן למרקוליס והשיב לך שלא כהוגן עד שנתעצבת אל לבך ונכלמת וקרא עליך ענה כסיל כאולתו

תשובה אלו הישמעאלים אינם עובדי ע"ז כלל, וכבר נכרתה מפיהם ומלבם והם מיחדים לאל יתע' יחוד כראוי יחוד שאין בו דופי ולא מפני שהם משקרים עלינו ומכזבים ואומ' שאנו אומרים שיש לאל יתעלה בן נכזב כך אנחנו עליהם ונאמר שהם עובדי ע"ז... ואם יאמר אדם שהבית שהם מקלסין אותו בית ע"ז הוא וע"ז צפונה בתוכו שהיו עובדין אותה אבותיהם מה בכך. אלו המשתחווים כנגדו היום אין לבם אלא לשמים...

שו"ת הרמב"ם סימן קמט

ומותר ללמד המצות לנוצרים ולמשכסם אל דתנו, ואינו מותר דבר מזה לישמעאלים, לפי מה שידוע לכם על אמונתם, שתורה זו אינה מן השמים, וכאשר ילמדום דבר מן כתוביה (וימצאוהו) מתנגד למה שבדו הם מלבם לפי ערבוב הסיפורים ובלבול העניינים אשר באו להם. . . אבל הערלים +ר"ל הנוצרים+ מאמינים בנוסח התורה שלא נשתנה, ורק מגלים בה פנים בפרושם המופסד ומפרשים זאת בפירושים, שהם ידועים בהם, ואם יעמידום על הפרוש הנכון, אפשר שיחזרו למוטב, ואפילו לא יחזרו, כשרוצים שיחזרו, לא יבוא לנו מזה מכשול ולא ימצאו בכתוביהם דבר שונה מכתובינו.

2. Ran

- a. What does the Ran believe, and what does he think Avodah Zarah mean such this makes sense?

תלמוד בבלי סנהדרין סא:

איתמר, העובד עבודה זרה מאהבה ומיראה, אביי אמר: חייב, רבא אמר: פטור.

חידושי הר"ן מסכת סנהדרין דף סא עמוד ב

ואף על גב דקי"ל כרבא דפטור דאין חייבין עליה מיתה וחסאת מ"מ מענין ע"א הוא ואף על גב דפטור אסור לעשות כן דבע"א ובכל אביזרהא קי"ל בפ' בן סורר ומורה יהרג ואל יעבור. ולמדנו מכאן שהקדשים של כותים וגם המשוגע של הישמעאלי' אף על פי שאין טועין אחריהם לעשותן אלהות הואיל ומשתחווים לפנייהם השתחואה של אלהו' דין ע"א יש להן לכל דבר אסור של ע"א שלא בהדור לבד הם משתחווים פניהם שאין הדור למתים אלא כענין עבודה של אלהות היא עבודתן:

חידושי הריטב"א עבודה זרה כה עמוד ב

וכתב עוד ז"ל והוי יודע שאמונת הישמעאלים אעפ"י שהם מייחדים ע"ז גמורה חשיבא ליהרג ואל ישתמד שהרי המודה באמונתם כופר בתורת משה שאינה אמת כמות שהיא בדינו וכל כיוצא בו ע"ז היא ולא אמרו בשאר מצות יעבור ואל יהרג במתכוין להעביר אלא כשאומרים לו חלל שבת במודה שאין תוך אמת ולא ציוה הקב"ה לשמור את השבת כך שמעתי ומיהו בר מכל דין היכא דפרהסיא יהרג ואל יעבור. ע"כ לשון הרי"ט ז"ל:

שו"ת רדב"ז חלק ד סימן צב (אלף קסג)

(אלף קסג) שאלה שאלת ממני ידיד נפשי אודיעך דעתי בראובן שאונסים אותו לחזור לדת ישמעאל אם חייב למסור נפשו עליה או דילמא לא כיון שהישמעאלים אינם עובדים ע"ז אדרבא מיחדים את ה' יחוד שאין בו דופי. כמו שכתב הרמב"ם בתשובה וכן כתב בחיבור שהישמעאלים אינם עובדי

ע"ז וכן נראה לעין שמרחיקין ענין ע"ז בתכלית הריחוק וכן מרחיקין ממנו יתברך הגשמות וכל הדומה בראיות ברורות ויש להם בזה חיבורים רבים מקדמוניהם. ואנן לא אמרינן יהרג ואל יעבור אלא בג' חמורות שהם עכו"ם ג"ע וש"ד וגם על ש"ד הם מזהירים ונזהרים ואפילו תימא שיש קצת נשים שהם ערוה לנו ולהם מותרות יהיה נזהר הוא מזה שהרי אין אונסין אותו שיבא על הערוה :

תשובה ראיתי להרבי לך הדבור בזה לפי שראיתי הדור פרוץ מרובה על העומד ומורים היתר בדבר ואין להם על מה שיסמוכו. ויש לחקור תחלה אם הדבר היה בשעת הגזרה או לא שאם היה בשעת הגזרה כגון מלך שגזר גזרה על היהודים אשר תחת ממשלתו או במדינתו בזה ודאי לא הוצרכה לשאול דאפילו אערקתא דמסאנא דלית ביה אלא משום דבר שנהגו בו ישראל איסור להבדל מן עכו"ם במלבושם יהרג ואל יעבור וכ"ש במי שאנסוהו לעבור על דת. עוד יש לחקור אם מתכוין העכו"ם להנאתו או להעבירו על דתו ועוד אם היה בצנעא או בפרהסיא ופי' בפרהסיא כגון ידידי י' מישאל בדבר אף על גב דלא הוו בשעת מעשה מדפרכינן בגמרא והא אסתר פרהסיא הואיל והא לא הו' י' בשעת מעשה אלא משום ידידי לה למלתא קרי לה פרהסיא וזה ברור. ואם היה הדבר בפרהסיא אפילו אשאר עבירות נמי יהרג ואל יעבור אפילו שהיה העכו"ם מתכוין להנאתו והראיה מהנהו עובדי דהנהו רבנן דתבעה להו מטרונתא ומסרו נפשיהו כדא' בקידושין והא לאו ג"ע הוא דישראל הבא על הנכרית לאו גילוי עריות הוא וכן כתבו הפוסקים ז"ל ואפ"ה מסרו נפשיהו משום דפרהסיא הואי וליכא למימר דמדת חסידות הוי דכל דהוי דיניה יעבור ואל יהרג אסור לו ליהרג והוי כאלו שופך דמים לדעת הרמב"ם ז"ל שכתב בפ' הלכות יסודי תורה כל מי שנאמר בו יעבור ואל יהרג ונהרג ולא עבר ה"ז מתחייב בנפשו ומטרונתא להנאת עצמה היתה מכוונת ואפ"ה מסרו עצמן. ולדעת האומרים שאם היו העכו"ם מכיין להנאתו אפילו שהיה בפרהסיא אינו חייב למסור עצמו צריך לומר דהנהו רבנן מדת חסידות עשו וס"ל דאין זה שופך דמים אלא אדרבה מקדש את השם ברבים ומחיצתם במחיצת הצדיקים וכן כתבו האחרונים שאפילו במקום שאמרו יעבור ואל יהרג אך מדת חסידות הוא שלא יעבור וכן דעתי נוטה אפילו בצנעא דסוף סוף מתקדש השם לעיני העמים והכופרים. הילכך אם היה מתכוין להעבירו ובפרהסיא אפילו בשאר עבירות לכולי עלמא יהרג ואל יעבור וכל שכן מי שאנסוהו להעבירו על הדת. ומעתה אין מקום לשאלתך אלא במתכוין להעבירו ובצנעא לכולי עלמא או במתכוין להנאת עצמו ובפרהסיא ובפלוגתא דבשאר עבירות יעבור ואל יהרג ובחומרות יהרג ואל יעבור וקא מבעיא לך אם הנדון דידן דמיא לקלות או לחומרות. גרסינן בפסחים כי אתא רבין אמר רבי יוחנן בכל מתרפאין במקום סכנה חוץ מעכו"ם וגילוי עריות ושפיכות דמים וכתב הריטב"א ז"ל בשם רבו הרא"ה ז"ל בשם רבותיו ז"ל דמלתא פסיקתא קאמר ואין לשלש עבירות אלו היתר בשום ענין אלא נהגין בכל אדם ובכל מקום ובכל זמן שאפילו לא נתכונו להעביר על דת אלא להנאת עצמן יהרג ואל יעבור ע"כ. ויש לדין זה ראיה שהרי אחשוורוש להנאת עצמו היה מכיין ולא היה מכיין להעביר את אסתר ואפילו הכי איצטריכא ליה לאביי לשנויי אסתר קרקע עולם היתה ואפילו לרבא דמשני הנאת עצמו שאני רבא לא דריש אל תיקרי לבת אלא לבית ולא היה שם ג"ע. והר"ן ז"ל כתב וז"ל אבל בג' מצות חמורות הללו שמפני חומר שבהן אמר שאפילו בצנעא יהרג ואל יעבור להנאת עצמו נמי יהרג ואל יעבור דלא עדיף הנאת עצמו מצנעא. ועוד הביאו ראיה מדאמרינן בכל מתרפאין חוץ מעצי אשרה וכל רפואה להנאת עצמו הוא. ועוד ראיה לגילוי עריות מההוא שהעלה לבו טינא וכו' והתם ודאי להנאת עצמו היה מכיין. ועוד ראיה לשפיכות דמים מהירושלמי סיעא של בני אדם שהיו מהלכין בדרך ופגעו בהם לסטים ואמרו תנו לנו אחד מכם ואם לא נהרוג את כולכם אפילו כולם נהרגים לא ימסרו נפש מישאל פי' דכיון שאין מיוחדין להם איש ידוע כשבוררין אותו מדעתם נמצאו באין לפדות עצמן בישראל אחד ומתרפאין בשפיכות דמים ואין דוחין נפש מפני נפש ואז"ל שכן הדין באומר לישראל תן לי כלי זינך ואהרוג את ישראל זה ואם לא אהרוג אותך והעכו"ם אינו יכול ליטלו שלא מדעתו שאין לו ליתנו כדי לפדות נפשו. ואני אומר שאין הדברים אמורים אלא בזמן שאי אפשר לו לעכו"ם להרגו אלא בכלי זיין אבל אם יכול להורגו באבן או באגרופ אין חייב למסור עצמו דבלאו הכי מצי למקטליה ודבר זה צריך לעיין ומכל מקום למדנו שאפילו שאין מתכוין להעביר יהרג ואל יעבור. אם כן אין הפרש בשלש עבירות אלו בשום מקום אלא בין בצנעא בין בפרהסיא בין בשעת הגזרה בין שלא בשעת הגזרה בין מתכוין להעבירו בין להנאתו יהרג ואל יעבור והכי מוכח בסנהדרין והיינו דנקיט לה רבי יוחנן סתמא. ומעתה בנדון דידן אומר אני כל שכן הוא דיהרג ואל יעבור אם מפני מצוה אחת של תורה אמרו יהרג ואל יעבור מי שאנסוהו לעזוב כל הדת כולה ולהיות כאחד מעמי הארץ ולכפור בכל תורת משה עאכ"כ שיהרג ואל יעבור. זאת ועוד אחרת שצריך להודות שהיה שם [אצלם] אדם שמעלתו היא למעלה ממעלת מרע"ה וזו הריסה בכל הדת. ועוד שכיון שינהגו בדתם אפשר שיעבור על החמורות ולא אדעתיה. וגדולה מזו אני אומר שאם אונסין לעבור על אחת מכל מצות התורה באומרים שאין תורת משה אמת או שאנחנו החלפנו אותה כאשר הם אומרים ושללא צוה הקדוש ברוך הוא על ככה שחייב למסור את נפשו עליה אפילו להנאת עצמו ובצנעא ושללא בשעת הגזרה. ויגעתי ומצאתי שכתב הריטב"א ז"ל כדברי וז"ל והוי יודע שאמונת הישמעאליים אעפ"י שהם מיחדים [את השם] ע"ז גמורה חשיבא ליהרג ואל ימיר שהרי המודה באמונתם כופר בתורת משה שאינה אמת כמות שהיא בידנו וכל כיוצא בזה ע"ז גמורה היא ולא אמרו בשאר מצות יעבור ואל יהרג במתכוין להעביר אלא כשאומרים לו חלל שבת כדי לעבור על דתך לא שיאמרו לו חלל שבת [שתהי'] כמודה שאין תורתך אמת ולא צוה הקדוש ברוך הוא לשמור את השבת כך שמעתי עד כאן לשונו ז"ל. והרי זה ממש שאלתך ומינה לא תזוז. וצריך לדעת אתה שאין הדברים אמורים אלא כשאונסין אותו לעבור על לא תעשה אבל אם אונסין אותו לעבור על עשה בשב ואל תעשה כגון שלא יתפלל או שלא ילבש ציצית או תפילין וכיוצא בהן יעבור ואל יהרג כיון שהוא בשב ואל תעשה וטעמא דמלתא כיון שיש ביד האונס כח לאסור אותו ולמונעו מעשיית המצוה ונמצאת המצוה מתבטלת אף גם כשאונס אותו לבטל מצות עשה יעבור ואל יהרג וזה מוסכם מכל המפרשים אשר ראיתי. וא"ת דניאל איך מסר נפשו על התפלה ויש לומר לפי שראה הדור פרוץ ורצה לגדור גדר כדי שידעו כל ישראל גדול מעלת התפלה ולפנים משורת הדין עבד. ולפי שטת האחרונים שכתבתי למעלה שמדת חסידות הוא למסור נפשו אעפ"י שאינו מן הדין לא קשיא מידי דמדת חסידות עשה. ויש ראיה לדין זה מההיא דבמה טומנין דגזרו גזרה על התפילין ואלישע בעל כנפים לבש תפילין ויצא לשוק וכיון שראה את הקסדור נטל תפילין מעל ראשו ואמאי לא מסר נפשו והלא בשעת הגזרה הוה אלא משום דמצות עשה היתה וא"ת ומעקרא אמאי לבש אותם ויצא לשוק כיון שלא היה עתיד למסור נפשו עליהם. וי"ל כיון שהיה שעת גזרה היו מתבטלין מן התפילין לגמרי אפילו בחדרי חדרים וחשש שלא תשתכח מהם תורת תפילין ולבש אותם ויצא לשוק ללמד את העם שלא היו פטורין אלא בשעת האונס כמו שעשה הוא כיון שראה את הקסדור נטלן מראשו ולא שילמדו לעשות ככה שהרי אין ראוי לסמוך על הנס אלא כדי שילמדו שאינם פטורין ממנה לגמרי ונפקא מינה בחדרי חדרים במקום דליכא למיחש לסכנה חייבין בה. ומהאי עובדא יש קצת ראיה לדברי הרמב"ם ז"ל שהרי חסיד גמור היה אלישע שהרי נעשה לו נס גדול שאמר לו הקסדור מה זה בידך ואמר לו כנפי יונה ונמצאו כן ואם כן אמאי לא מסר נפשו אלא משמע שלא יהיה כשופך דמים כמו שכתב הרב ז"ל ולפי שטת האחרונים ז"ל צריך [לומר] דאדרבא לא מסר נפשו כדי שידעו כל ישראל שאינם חייבים למסור נפשם על מצות עשה ודורו של דניאל היה יותר פרוץ מדורו של אלישע. וז"ל הרא"ש ז"ל פרק שני דע"ז ירושלמי יכולה אשה להטמין עצמה ולומר נכרית היא והאיש אין יכול להטמין את עצמו. אין לדקדק מכאן שהיא מותר לישראל לומר עכו"ם הוא כדי שלא יהרגוהו דודאי כופר

בעיקר הוא דכיון שרוצין להורגו אם לא יהפוך לדתם ויהיה עכו"ם כמותם ודאי כשאומר עכו"ם הוא הודה לדתם וקבל עליו אלוה שלהם עד כאן. וא"ת היכי הוה מצינא לדקדק משם דמותר לישראל לומר עכו"ם הוא והא איפכא קאמר ואין האיש יכול להטמין את עצמו. לא קשיא דהכי קאמר יכולה אשה להטמין את עצמה שאינה בן ברית אבל האיש אין יכול להטמין את עצמו שהוא בן ברית אבל לומר עכו"ם הוא הוה אמינא דמותר אמר הרב ז"ל אין לדקדק וכו'. והנראה לעניות דעתי כתבתי:

VIII. Christianity

- a. Use this to explain the Rama (based on his understanding of Tosafot) that Christianity is Avodah Zarah for Jews, but not non-Jews

שולחן ערוך אורח חיים הלכות בית הכנסת סימן קנו

הגה: ויש מקילין בעשיית שותפות עם הכותים בזמה"ז, משום שאין הכותים בזמן הזה נשבעים בע"א, ואע"ג דמזכירין הע"ז, מ"מ כוונתם לעושה שמים וארץ אלא שמשותפים שם שמים וד"א, ולא מצינו שיש בזה משום: ולפני עור לא תתן מכשול (ויקרא יט, יד) דהרי אינם מוזהרין על השתוף (ר"ן ספ"ק דע"ז ור' ירוחם נ"ז ח"ה ותוס' ריש פ"ק דבכורות); ולשאת ולתת עמהם בלא שותפות, לכ"ע שרי בלא יום חגיהם (הגהות מיימוני פ"ק מהלכות ע"ז) (ועיין בי"ד מהלכות ע"א סי' קמ"ו).